

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>30. децембар 2015. године, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Новом Саду.</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ul style="list-style-type: none">
- др Владан Петров, редовни професор, Јавноправна научна област, Уставно право, 13. април 2016. године, Правни факултет Универзитета у Београду
- др Слободан Орловић, ванредни професор, Јавноправна научна област, Уставно право, 5. новембар 2013. године, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, ментор
- др Светозар Чиплић, доцент, Јавноправна научна област, Уставно право, 17. октобар 2011. године, Правни факултет Универзитета у Новом Саду
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме:</p> <p>мр Петар Жарко Штурановић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава:</p> <p>12. априла 1983. године, Подгорица, Црна Гора.</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p> <p>Правни факултет у Подгорици, Универзитет Црне Горе, магистарске студије Савремена уставност, магистар правних наука.</p>

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија

Пријава теме (по старом систему) 2011. године, Правни факултет у Новом Саду.

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

Правни факултет у Подгорици, Универзитет Црне Горе, Облици непосредне демократије: „Плебисцит, народна иницијатива и народни вето – савремена теорија и пракса“, уставноправна област, 9. марта 2010. године.

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Јавноправна научна област - уставно право.

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Законодавна надлежност скупштине у парламентарним системима земаља у процесу придруживања ЕУ.

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација „Законодавна надлежност скупштине у парламентарним системима земаља у процесу придруживања ЕУ“ кандидата мр Петра Штурановића, има обим од 276 страница компјутерски обрађеног текста. Рад се састоји од увода, шест делова (34 наслова) и закључка, којима су придодати садржај и списак коришћене литературе, извора и web страница.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводу кандидат указује на циљ и предмет истраживања, структуру рада и методе којима се користио у истраживању. Слабљење и разградња законодавне делатности савременог парламента и његова окрњена надлежност полазиште су овог рада. Такав данашњи парламент налази се, на специфичан начин, пред изазовима и потешкоћама у Србији, Црној Гори и Македонији. То су земље у процесу придруживања Европској унији и слабљење законодавне надлежности парламента иде паралелно са реформом законодавног поступка и унутрашње организације.

У првом делу кандидат описује парламентарни систем, рационализовани парламентаризам као његов облик, објашњава законодавну функцију парламента историјски, теоријски и процедурално, те указује на основе законодавног поступка у уставима Србије, Црне Горе и Македоније. Посебно је истакнут утицај поступка европских интеграција на квалитет и садржај законодавних надлежности парламента.

У другом делу аутор излаже ставове о доминантној улози владе у законодавном поступку и о њеној нормативној функцији која обухвата и законске акте. Поред законодавне иницијативе наводе се и други докази доминације владе у законодавном поступку, што важи и за поменуте три државе. У њима још увек не постоји делегација законодавне надлежности извршној власти сем, у одређеној мери, за време ванредних стања. Законодавну активност парламента одликује страначка дисциплина која је великог утицаја и поред прокламованог слободног посланичког мандата. У сва три уставна система шеф државе проглашава законе и има право суспензивног вета. Аутор у овом делу указује и на уставносудску контролу закона која ипак није досегла пун обим због „политичке обојености“ уставног суда.

У трећем делу аутор пише о законодавној функцији парламента у светлу европских интеграција. Захтев је да земље на путу у ЕУ ускладе унутрашње право са комунитарним, о чему говоре искуства Словеније и Хрватске. Усклађивање права иде уз појачавање административних капацитета и прихватање супрематије европског права (уношењем „интегративне клаузуле“). Незаобилазно, та супрематија захтеваће и промену устава што ће опет довести до непосредног утицаја на законодавну активност парламента приступајућих држава. У материјалном смислу, законодавна активност већ подразумева услађивање (хармонизацију) домаћег са правом ЕУ. Од земље кандидата захтева се чак и прихватање подзаконских аката (директива ЕУ), уз одређене модалитете, као водиља у законодавном пута. Тако је смањен маневарски простор националног парламента. Тај простор је еродираан – парламент може да конкретну директиву преточи у закон или да, уколико стоји уставна могућност, делегира влади доношење закона са садржајем из директиве.

У четвртном делу излаже се о улози регулаторних и надзорних тела у нормативној активности. Њихова проблематична правна природа узрокована је тиме што она преузимају традиционалне функције не само законодавне већ и извршне и чак

судске власти, готово стварајући некакву „четврту власт“. Раст значаја регулаторних агенција јасно је видљив и у земљама које су у процесу придруживања ЕУ. Њихов уставноправни статус карактеришу прокламоване независност и самосталност, што захтева и испуњене конкретних услова (правни оквир оснивања, избор и положај функционера, обим надлежности, поступак и др). Ипак, „мека“ (недостатна) одговорност чини регулаторна тела исувише моћним што ремети правила демократске контроле и одговорности. Узурпацијом уставних законодавних надлежности парламента од стране тела без легитимитета, поремећена је природа нормативне (законодавне) делатности. У земљама на путу у ЕУ, поред наведеног, регулаторна тела су допринела хиперпродукцији прописа и тешко премостивој неусклађености правног система. Упркос свему, са основом постојања и делања и у директивама ЕУ, надзорна тела настављају са развлашћивањем националних парламената у законодавној сфери.

У петом делу аутор образлаже неопходност реформе законодавног поступка. То је могуће побољшањем квалитета регулативе не би ли парламент успео да стане на пут наизглед неповратном процесу сопствене маргинализације. У том смислу аутор ставља акценте на неколико тачака: ефикасност поступка и квалитет закона што иде уз нове форме дебате и специјализовано знање учесника у поступку. Затим, повећање улоге радних тела парламента с обзиром на њихову (какву-такву) специјализацију и стручност, те мањи формализам у раду. Потом, јавне расправе и јавна слушања као фазе законодавног поступка које ублажавају посредност савремене демократије. Информације и закључци јавних расправа и слушања користе се од стране парламентарних одбора за подизање квалитета предложених законских решења. Постојање посебно уређених законодавних поступака и методолошких правила (стандарда) за израду закона јача квалитет законодавног поступка а тиме и сам парламент.

У шестом делу аутор износи организационе претпоставке за подизање квалитета законодавства. У првом реду то је „аутономија“, уставно право на самоорганизовање (доношење пословника о раду и др) које имају представничка тела Србије, Црне Горе и Македоније. Право да одлучује о сопственом буџету (и имовини) такође снажи савремени парламент, а квалитет те финансијске аутономије је различит у овим трима државама. Стручност као услов подизања квалитета законодавног поступка ограничена је доминацијом политичких странака у парламенту чије чланство одликује, пре него стручности, оданост свом партијском вођству. Професионализација посланичке функције, избор компетентних чланова скупштинских одбора и укључивање експерата у њихов рад позитивно утиче на ниво стручности у парламенту. Јавност као демократско начело парламентарног рада генерише позитивне ефекте како за парламент тако и за грађане. Парламент се јавношћу рада (тв преносима, интернетом, доступношћу информације) приближава грађанима (уједно се и демистификује његов рад) што би морало да оснажи његову позицију. На крају, јачање, још увек недовољних, административних и материјалних капацитета захтев је који се ставља пред скупштине Србије, Црне Горе и Македоније како би се удовољило условима (хармонизацији прописа и др) на путу придруживања ЕУ. На све наведене

претпоставке подизања квалитета законодавства утиче однос парламент – политичке партије – изборни систем. Одговорност владе у парламенту је у пракси претворена у одговорност политичким странкама (вођству), што је потпомогнуто зависношћу посланика од политичких странака и њиховом удаљеношћу од бирача. Пропорционални изборни систем са једном изборном јединицом (Србија и Црна Гора) посебно је продубио јаз између народа и народних представника, гурнувши потоње потпуно под власт политичке партије.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Petar Šturanović, "Analiza zakonskih normi kojima se stvaraju uslovi za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u pravnom sistemu Crne Gore", *Istraživanje o poznavanju i primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti u institucijama Crne Gore*, Podgorica, 2012, 128 – 156.
2. Petar Šturanović, "Zakonodavna nadležnost predstavničkog tijela – i uzroci njene razgradnje u savremenom parlamentarizmu", *Pravni zbornik*, br. 1-2, 2013, Podgorica, 259 – 272.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Закључци до којих је кандидат дошао су јасни, аргументовани, засновани на теоријским статтовима и позитивном праву који су изношени у штиву дисертације. Изазови који стоје пред савременим парламентом важе и за представничка тела држава у процесу придруживања ЕУ. Ерозија снаге парламента препознаје се управо у законодавној области. Последице европских интеграција, нарастање независних регулаторних и надзорних тела, застареле и превазиђене парламентарне процедуре, претерано наглашени инструменти рационализације парламентаризма и доминација владе у законодавном поступку, сузиле су законодавну надлежност у рукама парламента. Резултат ауторовог истраживања су понуђена решења: више активни а не, као до сада, доминантно пасивни (акламативни, прихватајући) приступ парламента Србије, Црне Горе и Македоније према политици која се генерише у Бриселу (ЕУ). За ту промену треба постићи национални консензус. Нужно је темељно реформисати регулаторне агенције (деагенцификација) што би у пракси учинило функционалном традиционалну деобу власти. Реформисање самих парламента у организационом погледу: финансијска аутономија законодавног тела, подизање стручних, административних капацитета, отварање законодавног тела према јавности, реформа сопствених процедура и изборног система (персонализовани пропорционални изборни систем) путем којег би се бирали посланици са истински слободним мандатом а не суштински императивним у односу на политичке партије. Идеал би могао бити да од органа зависног од извршне власти и политичких партија, парламенти Србије, Црне Горе и Македоније постану тзв. радни парламенти као у Скандинавским земљама, са фокусом, пре свега, на раду у одборима. Уз то, очување значаја и улоге законодавног тела уједно би био и допринос квалитету демократије у друштву.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија позитивно оцењује начин на који је кандидат приказао и тумачио резултате истраживања. Докторска дисертација „Законодавна надлежност скупштине у парламентарним системима земаља у процесу придруживања ЕУ“ је написана јасним и једноставним стилем. Коришћена је богата терминологија која помаже добром разумевању обрађене материје. Обрада законодавне надлежности скупштина у Србији, Црној Гори и Македонији – земљама у процесу придруживања ЕУ - из различитих углова, допринело је целовитом приступу материји дисертације. Широко и продубљено излагање о теми омогућило је извођење разложних и јасних закључака. Резултати истраживања обухватају и предложена решења у циљу унапређења рада представничких тела предметних држава, као и јачања положаја парламента уопште.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Докторска дисертација, „Законодавна надлежност скупштине у парламентарним системима земаља у процесу придруживања ЕУ“ кандидата мр Петра Штурановића представља оригиналан допринос правној науци јер је у оквиру једног рада свеобухватно анализирана законодавна надлежност, положај и активност парламената у Србији, Црног Гори и Македонији из нарочите призме истраживања – комплексног процеса придруживања ЕУ. Кандидат указује на генерално опадање моћи парламента и у описаним конкретним државама, износи доказе за своје тврдње и посебно указује на потребу јачања парламента, нудећи решења у том правцу. Поред теоријских ставова о парламенту и законодавном поступку, аутор излаже позитивно право које се тиче парламената и законодавних поступака, додајући и анализу практичних проблема парламентарног живота у овим трима државама.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Комисија није установила недостатке који би могли утицати на резултат истраживања.

X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- да се докторска дисертација, „Законодавна надлежност скупштине у парламентарним системима земаља у процесу придруживања ЕУ“ кандидата мр Петра Штурановића, прихвати, а кандидату мр Петру Штурановићу одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Владан Петров

проф. др Слободан Орловић

доц. др Светозар Чиплић

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.